

Europadomstolens dom påverkar Kronofogden

2013-10-04

I somras avgjorde Europadomstolen ett mål där Kronofogdens handläggning av ett utmätnings- och försäljningsärende ansågs strida mot Europakonventionen. Vi har nu analyserat domen och dragit slutsatser av denna.

Europadomstolen, som i domen behandlar skyddet för privat- och familjeliv samt skyddet för egendom, avgjorde målet den 25 juli i år. Bakgrunden är att Kronofogden år 2003 utmätte en fastighet för en gäldenärs restförda skatter. Beslutet överklagades men ändrades inte av tingsrätten. Domstolens beslut överklagades till hovrätt och ärendet var inte färdigprövat när fastigheten såldes på exekutiv auktion. Strax efter auktionen meddelade Skatteverket anstånd vilket medförde att endast en liten skuld kvarstod. Gäldenären överklagade auktionen utan framgång i tingsrätten och hovrätten meddelade inte prövningstillstånd. En dryg månad efter auktionen beslutade Kronofogden att på begäran av köparen av fastigheten genomföra avhysning av den tidigare ägaren. Också detta beslut överklagades men ändrades inte av tingsrätten.

I avgörandet kritiserar Europadomstolen de inblandade myndigheterna för att inte ha haft bättre kommunikation under handläggningen. Domstolen anser att Kronofogden borde ha upphävt auktionen när man fick kännedom om det beslutade anståndet. Vidare anser domstolen att avhysningen inte skulle ha genomförts förrän domstolarna slutligen prövat frågorna om utmätning och försäljning. Domstolen konstaterar att skyddsintresset för gäldenären och dennes egendom är starkare än exekutivköparens och borgenärens intressen.

- Det är många olyckliga omständigheter som bidragit till utfallet i det här fallet, vilket vi beklagar. Både handläggningsrutinerna och kommunikationen mellan Kronofogden och Skatteverket har förbättrats sedan dess. Vi tar Europadomstolens kritik på största allvar och vi ska fortsätta att se över våra rutiner, säger Maria Mindhammar, verksamhetschef på Kronofogden.

Ett viktigt budskap i domen är att proportionalitetsprincipen alltid ska tillämpas när Kronofogden utmäter egendom. Proportionalitetsprincipen är en allmän rättsgrundsats inom folkrätten och en del av Europakonventionen. Principen innebär en avvägning mellan olika hänsyn. Rent allmänt kan principen beskrivas genom att en tillänt åtgärd inte får vara mer ingripande, omfattande eller varaktig än att den står i rimlig proportion till vad som kan vinnas med åtgärden. Detta innebär att alla Kronofogdens åtgärder, som enligt konventionen kränker en persons rättigheter, ska prövas i ljuset av proportionalitetsprincipen.

Proportionalitetsprincipen kan sammanfattas till att verkställighet endast får ske om skälen för åtgärden uppväger det intrång som åtgärden innebär för gäldenären/svaranden. Detta innebär att Kronofogden måste ta hänsyn till flera omständigheter, till exempel skuldens storlek eller om den skuldsatte är allvarligt sjuk. Det innebär också att Kronofogden bör bedöma om det är rimligt att utföra lönemätning under en längre tid istället för att utmäta till exempel en fastighet eller annan värdefull egendom.

Kronofogden ska i fortsättningen ha som rutin att kontrollera om skatteskulder har förändrats innan en utmätt fastighet eller bostadsrätt förbereds för försäljning. En likadan kontroll ska göras igen före en eventuell exekutiv försäljning. Detta för att undvika eventuella kommunikationsmissar.

Europadomstolen riktar kritik mot att Kronofogden verkställde avhysningen för att köparen skulle få tillträde till bostaden trots att endast en liten del av skulden var verkställbar och de bakomliggande förhållanden inte hade prövats slutgiltigt i domstol. Detta innebär att Kronofogden ska överväga att avvakta verkställighet i de fall då myndigheten efter en sammanvägning av samtliga omständigheter finner en avhysning oproportionerlig. Även om anståndsreglerna inte medger längre anstånd, bör det i det enskilda fallet kunna beviljas ytterligare anstånd med stöd av Europadomstolens dom. Denna situation bör, om Kronofogden övervägt alla omständigheter innan auktion, inte uppkomma mer än undantagsvis.

När Kronofogdens beslut överklagas kommer Kronofogden framöver att upplysa domstol om vilka åtgärder som är på gång och erinra domstolen om att åtgärderna kommer att vidtas om domstolen inte meddelar inhibition.

Justitiedepartementet arbetar parallellt vidare med att tolka domen för att ta ställning till om den bör leda till ändringar i lagstiftningen.